

ДУСЛУК

ОКТАБРЬ РАЙОНЫ ХАЛЫК ГАЗЕТАСЫ
НАРОДНАЯ ГАЗЕТА ОКТАБРЬСКОГО РАЙОНА

Газета 1931 елның
1 июлинен бирле чыга

№144 (7443)

3 декабрь, 1992 ел.
ПӘНЖЕШӘМБЕ

Бәясә 4 тиен.

Күрсәткечләр яхшыра

Ульянов исемдәге колхоз терлекчеләре быелның ун аенда уртача һәр сыердан 2807 килограмм сөт саудылар. Бу узган елның шул чорындагыдан күбрәк. Колхозчылар терлекчелек продукцияләре жигештерү һәм дәүләткә сату буенча планнарын үтәү турында өзгәләрәне тугрылыклы булып калалар.

Колхозда иң алдынгы сыер савучы Роза Билалова быел 11 айда һәр сыердан 3329 килограмм сөт савып алуға иреште. Савучы турында колхозда мактау сүзләренә иң олысын әйтәләр. Ул хезмәтен ихлас күңелдән башкара, фермага икенче туган йортына ашыккандай ашыкынып килә. Чөнки һәкь

биредә ул зур хезмәт мөкәбә үтте. үз һөнәренә чын остасына әверелде. Сыерларны зооветеринария фәне кушкыччә жаравы, рационда билгеләнгән азыкларны эшкәртеп, тәмләндереп ашатуы нәтижәсендә хезмәт күрсәткечләре дә куанычлы аның.

Ә маллардан мул продукция жигештерү өчен шартлар жигәтлек фермада. Биналар ремонтланган, жылы. Хезмәткән күп өлешә механикалаштырылган. Савучылар да малларга азык таратучылар да сыната торганнардан түгел. Кышлату чорында да маллардан продукция алуны киметмәү — аларның төп максаты.

Н. МИНҖАЖЕВА.

Кырлар сый ала

«МАМЫК» СОВХОЗЫ. Хужалык итәнгеләре басуларга өстәмә сый чыгаруга жигәт итәнгеләр бирәләр. Органик ашлама чыгару буенча районда итәнгә итәнгә удар икә айлыкның беренче көннәреннән үк алар бу хезмәткә кушылдылар. Бүгенгә көндә кырлар 3200 тонна өстәмә сый алдылар инде. Аны төяп торуға ДТ-75 тракторында төягеч белән Алексей Николаевич Гурьянов бик өлгерәшләр.

T-150 тракторчылары Виталий Николаевич Шмелев, Петр Кузьмич Афанасьев, МТЗ-80 да Николай Иванович Михайлов, Сергей Васильевич Воспешников, Илья Николаевич Михайлов, Николай Михайлович Васильев тиресне кырга ташуда бер өзеклек тә кичермәделәр.

Кырларны өстәмә ашлау дәвам итә.

А. КОГТЕВ,
экономист.

Ул алда бара

«Комбайн» колхозының товарлыклы-сөтчелек фермасында бай тәҗрибә туплаган хатын-кызлар күп. Шулар арасында Әлфия Хужина турында гел жылы сүзләр генә әйтәргә була. Әлфия намуслы, тырыш, ярдәмчел. Алдынгы тәҗрибәне өйрәнәп осталыгын күтәргә омтыла, алган йөкләмәләрен арттырып үти. Ул агымдагы елның 10 аенда үзе караган һәр сыердан уртача 2706 ки-

лограмм сөт савып алды инде. Аның кабул итәп алган йөкләмәсен үтәвечәшик юк.

Әлфиянең тырышлыгына, үжәтләнеп эшли белүенә иптәшләре дә сокланалар. Ул авырлыклар алдында баш ияргә күнәкмәгән, зарланьрга яратмый. Шуңа да аны авыл халкы да ихтирам итә.

РӘСЕМДӘ: «Комбайн» колхозы сыер савучысы Ә. Г. Хужина. Н. Азизов фотосы.

Безнең рейд

Никадәр тизрәк — шулкадәр файдалырак

«Сельхозтехника» район берләшмәсе гомергөмергә авыл эшчәннәренә техниканы сафка бастыруда, аның гомерен озайтуда төп булышчы булды. Быел да жәйге-көзгә эшләр тәмамланып, ремонт мәшкәтләре башлануга берләшмәгә колхоз-совхозлардан техника килә башлады.

Укучыга белешмә өчен: «Сельхозтехника»ның район берләшмәсе төп промышленность продукциясе жигештерү аягынан башка район берләшмәләре белән бер дәрәҗәдә диярлек бара. Биредә тракторлар, бөртөк комбайнлары һәм аларның узелларын, агрегатларын ремонтлау, дизель двигателләрен, үзйөрешле азык жыю, силос жыю

комбайнларын ремонтлау, иске детальләргә торгызу, трактор һәм машиналарны, терлекчелек фермалары машиналарын һәм жиһазларын техник карау кебек эшләр башкарыла. Моннан тыш берләшмә бурычына автотранспорт, таккычлы трактор белән йөк ташу, материал техник средствалары реализацияләү дә керә.

—Һәр елның үз кыенлыгы була инде. —ди берләшмә управляющие А.Т. Воронцов, эшләрнең ничек баруы белән кызылсынубызга жавап итәп.

—Быел мәсәлән, финанстан кулдан нык тота. Керем юк, лимит юк. Бүген мәсәлән, колхоз-совхозлар безгә 38 миллион сум тиеш булсалар, без үзбездә төрлө оешмаларга

104 миллион сум бурычлы.

Ярлык, әлбәттә, берләшмәнең теге яки бу дәрәҗәдә үтенеч белән сөйләшү алып бару мөмкинлекләрен нык чикли. нәтижәдә запас частыларга, инструментларга кытлык туа. Управляющийның килород, колвал, резина, шөмнәр юк дияр жигешмәгән дефицитлар санавына цех, мастерскойларны үткәч, янә бер инандык, ул исемлекнең тагы да артуын күрү генә сөендермәде. Әйтик, T-70C тракторына пешкәк группасы, НШ-10, НШ-32 насослары, техниканың йөрү өлешен ремонтлау өчен подшипниклар, тыгызлау чехоллары, шайбалар, ретаврацияләү өчен юнө-

леш төгәрмәче жигешмәүгә зарландылар, комбайнар ремонтлау цехында инструментлар, наждак бөжралары, кыстыргычлар, комбайн узелларын ремонтлау өчен аерым төр вариаторларга подшипниклар, жиһазлар төзәтргә клапаннар, гидросилителкәләр бөжралары, цилиндрга резина бөжралар, пешкәк саплары һәм башкаларга кытлык зур икәңлегә мәгълүм булды. Элек моньң ише мәсәләләргә хәл итү күпкә жигәтләрәк булган, чөнки тәэминат базасы берләшмәнең үзәндә иде. Инде «Агроснаб» базасы мөстәкыйльлеккә чыккач, аның төп вазифасы колхоз-совхозларны тәэмин итү (Башы, Ахыры 2 нче биттә).

Кем ничек эшли?

Район хужалыкларында сөт жигештерүнең торышы.

Беренче багана — икенче — 1992 елның 1 савылган сөт, өченче — белән чагыштырганда

хужалыклар исемнәре, декабрдә бер сыердан узган елның шул чоры артык яки ким.

Синдряков исем.	5,7	+0,1
Ульянов исем.	5,5	+0,5
«Правда»	4,8	+0,7
«Восход»	5,7	+0,7
Мичурин исем.	9,0	—
«Россия»	7,7	+2,1
Хафизов исем.	7,7	+2,3
«Путь к коммунизму»	4,5	-1,4
Муса Жәлил исем.	7,6	+0,7
«Родина»	7,0	+1,6
«Игенче»	5,8	-0,4
«Большевик»	6,4	+1,5
«Заветы Ильича»	5,7	+1,7
«Знамя Октября»	4,2	-0,8
«Алга»	4,2	+0,5
«Комбайн»	6,0	-0,1
XXI партсъезд исем.	4,9	+0,4
«Татарстан»	8,3	+1,9
«40 лет Победы»	5,5	+0,9
«Чирмән»	3,4	-0,9
«Таң»	5,4	+1,7
«Москва»	5,4	—
«Үрнәк»	7,9	+0,1
«Кондырча»	7,3	+1,1
Кузнецов исем.	5,1	-1,1
«Заря»	7,6	-1,4
«Чирмешән»	6,9	+0,7
«Төрнәс» совхозы	5,4	+0,6
«Мамык» совхозы	5,2	+0,7
«Рассвет» совхозы	8,7	+0,1
«Сөлчә» совхозы	5,7	+0,7
«Беренче май»	5,2	+0,3
«Яшь көч»	6,8	+2,6
«Дуслык»	6,0	—
«Ленинский путь»	13,3	—
Район буенча	6,0	+0,6

Россиянең яңа иҗтимагый оешмасы — югары уку йортлары ректорлары берлеге Союзлар йортының Колоньялы залына үзенә сьездына жыйелды. Аның эшендә Борис Ельцин да катнашты. Һәм вузларга жирне һәм төп фондларны бушлай куллану турындагы указга кулакуюын хәбәр итте.

Американың Эй-би-си телекомпаниясенә 1989 елда баткан «Комсомолец» атом су асты көймәсенә Норвегиядә яшәүчеләргә зур куркыныч тудыруы турындагы хәбәрәлегә илдә зур шау-шу тудырды. Ләкин Норвегия белгечләре әлегә «Комсомолец» беринди куркынычка урын калдырмый дип саныйлар.

Каравай шахта идарәсенә бер шахтасында (Ставрополь крае) зур авария булды. Метан газы шартлау нәтижәсендә шахтада эшләүче 18 кешеңә 8е һәлак булды. 5се авыр жәрәхәт алды. Калганнарының язмышы әлегә билгесез.

Израильгә расми визит белән Франция Президенты Франсуа Миттеран килде. Бу визитны Израильнең премьер-министры Ицхак Рабин ике ил арасындагы мөгамәләләрдә яңа бүлек, дип саный. Миттеран белән бергә 200 ләп министр, эшкүар да бар.

Литва Сеймының рәисе итәп яңа гына сайлауларда жигәп чыккан Литва хезмәт демократик партиясе лидеры Альгирдас Бразаускас сайланды. Ул хәзер вакытлыча илнең Президенты вазифаларын да башкара.

Кытай тарихында иң зур авиакатастрофа булды. Бортында 141 пассажир булган «Боинг-737» самолеты һәлакәткә очрады. Экипаж һәм пассажирларның барысы да (алар арасында Канада һәм Тайвань гражданны да булган) һәлак булды.

Румын диктаторы Николае Чаушеску улы Ника Чаушеску саламәтлеге начараюы сәбәплә төрмөдән чыгарылды. Хәзер аңа 41 яшь. Ул тыныч демонстрациячеләрне атуны оештыруда гаепләнде.

Беларусь хөкүмәте беренче эчкә дәүләт заемын чыгару турында карар кабул итте. Ул 490 миллион сум тәшкил итәчәк. Заем киләсе елдан гамәлгә керә.

• Безнең рейд

Никадәр тизрәк—шулкадәр файдалырак

(Ахыры, Башы 1 нче биттә).

(Әйтерсең, «Сельхозтехника» диңгез артында эшли!), ә берләшмә үз көнен үзә күрәргә калдырылды. Моннан кем күрәк югалта—әлеге дә баягы колхоз-совхозлар оттыруын тойсалар да система шулай дәвам итә. «Сельхозтехника» ары-бире бөреләп запас частьлар эзләүдән туктамай. Билгеле, ул гомуми ремонт барышына үзенең тискәре йогынтысын ясамый калмый.

Берләшмәдә икенче төп проблема итеп кадрлар мәсьәләсен атадылар. Бүген биредә 270 кеше исәпләнә. Ел давамында 37 кеше эштән киткән, шуның 8се—пенсия яшчә житеп ялга чыккан. Калганның китү сәбәпләре төрле, һәм шуларның берсе—теләсәң-теле, мәсәң дә хезмәт хақына килеп тоташа. Ә ул биредә югары дип булмый: сентябрь-октябрь айларында биредә эшләүчеләренең уртача хезмәт хақы 8864 сум булган. Монда нигездә гайлә башлыклары—ир-атлар эшләвен күздә тотсак, әлбәттә, хәзерге шартларда андый керем белән тормыш алып баруы иңчә булмавын аңларга мөмкин. Шуңа да алтын куллы осталарны «тешемләр» урынга тарту гадәткә кереп бара. Бары двигательләр ремонтлаудагына (ни дисән дә биредә эш тә стабил, хезмәт хақы да югарырак) тотрыклылык күзәтелә. Тракторларны сүтү, вариаторлар ремонтлау кебек участкаларда нигездә яшьләр эшли һәм аларны осталыкка өйрәткәнчә шактый

көч куярга туры киләчәк әле. Берләшмәне бу-хәл борчымый дию дәрәжә булмас иде. Эш шартлары әйбәт, торака мохтажлык та хәл ителеп килә, әнә янә үз йортларын төзиләр. Кайбер башка оешма-предприятиеләрдәге кебек, коллективны саклап калу өчен өстәмә житештерүгә керешү (кирпел, блоклар житештерү һәм башкалар) белән бик ма-выксалар, берләшмәнең авыл эшчәннәренә ярдәм итү буенча махсулаштырылуының мәнфәгәте югалыр иде. Шуңа төп билгеләнешкә тугры калган хәлдә ниндидер чыгана-лар табарга тырышу си-зелә: әйтик, хәзер 100 тонна металл запасы әзерләнгән, аннан терлек-челек тармагы, хужалык кирәк-яраклары өчен сы-ешлыклар, савытлар жи-тештерүгә уйлылар, бу берәз өстәмә бирергә тиеш.

«Сельхозтехника» белән колхоз-совхозлар арасында гомер-гомергә мөнәсә-бәтләр киеренке була. Колхозларга чыгып, ре-монт мәсьәләсенә кагы-лышлы сорау бирсәң (бир-рәк тә яз көне), механи-заторлар юк-юк та анна-ремонттан қайткан техни-кага дөгъва белдермичә калмыйлар. Инде биредә булганда, аның киресенә юлыгуыбызга бер дә га-жәпләнмәдек. Әйтик, ре-монтка китерелгән техни-ка һәрвакытта да норма-тив таләпләренә җавап бирми, техниканы пычрак килеш килә. Техниканы ремонтка китерү күп ва-кыт соң—яз башлангач-кына башкарыла, бу ва-кытта ашыгу үзен сиздер-мичә қалмый. Ремонт эш-

ләренә килгән механиза-торларның җаваплылыгы җитеп бетмәгән очрақлар-га да мисаллар китерел-де. Болар гомуми эшкә үз тәсирен сиздерәләр. Әлбәттә, дәрәжә, «Сельхоз-техника»ның үзендә дә хәл ителеп бетмәгән нәр-сәләр бар. Әнә техник-карау станциясендә юу урыны юк, диагностика булдыру турында да аяк терәп кайгыртырга вакыт. Шуңа ул вакытта коллективның уңай эш-ләрен дә күрү кирәктер. Менә берничә ел инде биредә гамәлдән чыгарыл-ган комбайннан азык йкыо өчен «Ветерок» эшләнә. Узган ел 12 шундый җайланма көйләнсә, быел янә 10га заявка бар. Ком-байн-узелларын ремонтлау буенча яңа цехның (анда слесарь Н. К. Кириллов) уңышлы эшләвен дә бил-геләргә кирәк. Тагы бер яңалык—эрәтү (напла-вечный) станогының бу-луы күтүкләрне, күчәр, тормоз барабаннарын көйләргә мөмкинлек бирә. Бер-ике ай элек эшли башлаган контактлы эре-теп-ябыштыру җайланма-сы да бик файдалы нәрсә икән. 30 елдан артык би-редә эшләгән Г. И. Яфа-нов аның җаена тиз тө-шенде. Калай кискеч җай-ланмасы да 2 ел уңышлы файдаланыла. Коллектив-ның шулай яңалыкка йөз-тотып эшләве мактауга-лаек, әлбәттә. Һәм биредә мастерской мөдире М.В. Белянин инициативасы, тырышлыгы да билгеләп үтәргә кирәк.

Берләшмә, әйтеп узга-ныбызча, нигездә Т-70 тракторларын капитал ре-монтлау, реализациялү буенча махсулашкан. Әм-

ма шуңа ул вакытта би-редә агымдагы ремонт та үткәрелә, анда Т-70 белән бергә ДТ-75, МТЗ-80 тракторларын ремонтлар-га да мөмкин. Ә менә ал-маш пункт (обменный) эшенә әле тиешенчә куел-ган дип булмый, аның хезмәтен нәтиҗеләп оештыру зарур.

Тагы бер нәрсе җитмә-ве сизелә берләшмәдә: ул—ремонттан чыккан тех-никаны җентекләп қабул итү. Бу җәһәттән кол-хоз-совхозларның да эз-лекле таләпчәнлегә җит-ми, берләшмәнең үзендә исә аның белән шулай ук бик кызыксынымыйлар. Шуңа да авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе белгечләре әзер техника-ны карарга алынгач, җи-тешсезлекләрнең табып ки-ре ремонтка борү очрақ-лары юк-юк та очрап то-ра. Берләшмә белгечләре ремонтланган техникага рекламация бик сирәк бу-ла дип барсалар да (авыл кешесе вакланмый бит инде—шуңа арттан сүгенә генә), ремонтның сыйфа-тына игътибарны көчәйтү бик зарур әле.

Ә тулаем алганда, «Сельхозтехника» район берләшмәсе авыл эшчән-нәренә техника паркын көч-күәтендә, эшкә сә-ләтле итеп тотуда сизе-лерлек ярдәмне күрсәтә һәм киләчәктә дә күрсәтә-чәк. Югарыда телгә алын-ган кимчелекләр—хәл ителерлек һәм алар күпме тизрәк чишелсә, шулкадәр файдалырак булыр.

Р. САТДАРОВ,
«Гостехнадзор» инспек-циясе начальнигы.

С. ХӘЙРУЛЛИНА,
газета корреспонденты.

Юлия Григорьевна Фи-липпова һәм Роза Алек-сандровна Алексеева «Знамя Октября» колхо-зының товарлыклы-дун-гызчылык фермасында күптән эшиләр инде. Хә-зер аларга 50 баш аңа дунгыз беркетелгән. Тер-лекчеләр сәләмәт үрчем алу өчен көчләрне кыз-

Яшь шөһәрләргә кайгырты

Яшь шөһәрләргә бар-лыкка килүе һәм үсүе барлык илләрдә дә күп-көнә социаль-җәмгыятисади, экология һәм мәдәни проблемалар китереп чы-гара. Һәр шөһәрнең та-рихи һәм милли-мәдәни үзгәчлекләре булуга карамастан, бу проблемалар күп яктан уртак. Аларны хәл итү бурычы төрле тармақлардагы белгечләр-нең тырышлыкларын ре-гиональ һәм халыкара дәр-җәдә берләштерүне та-ләп итә. Шушы максат белән БМО тарафыннан игълан ителгән Бөтен-дөнья күләмдәге мәдә-ният унъеллыгы (1988—1997 еллар) чикләрендә 1993 елның маенда Чал-лы шөһәрндә ЮНЕСКО, Татарстан хөкүмәте һәм Фәннәр академиясе җи-тәкчеләгендә «Яшь шө-һәрләргә мәдәният» дигән темага халыкара фәнни-консультацион се-минар үткәрергә карар бирелде. Бу семинарның инициаторлары ЮНЕСКО эшләре буенча Россия Федерациясе ко-миссиясе, «КамАЗ» ак-ционерлык җәмгыятең мәдәният фонды, «Идел» халыкара мәдәният үз-ге, Россия Фәннәр ака-демиясенә күп кенә инсти-тутлары, халыкара фәнни оешмалар һәм фондлар.

Семинар эшендә Тата-рстаннан, Россиядән, баш-ка илләрдән күренекле галимнәр, мәдәният, ха-лык мәгарифе эшлекле-ләре, юристлар, сәясәт-челәр, дин, җирле хаки-мият һәм иҗтимагый хе-рәкәтләр вәкилләре, эл-мәкәрләр катнашчак. Чит илләргә атаклы галим-нәр дә анда катнашырга ризалык бирделәр. Семинарда яшь шөһәр-ләргә эшчәнлегенә кара-ган күп мәсьәләләрне тик-шерү күздә тотыла. Болар—социаль-мәдәни хәлне өйрәнү методологиясе, методлары, экология саклау, архитектура-чә-һәр төзелеше, милли ү-һәм миллиәтара мөнәсә-бәләр, социаль-психоло-хәл, рухи культу-яшьләр хәрәкәте, эш-кәрлек мәсьәләләре башка күп мәсьәләләр. Семинарны оешты-чылар фикеренчә, Чал-лы шөһәре үрнәгендә я-шь шөһәрләрне социаль-м-дәни үстерүнең юллар-һәм модельләрен эшл-ә һәм тиешле практик-нәшләр бирергә мөм-булачак, ә аннары ки-чәктә кешеләрнең но-малы тормышын тәэ-итү өчен фәнни прогр-малар булдыру макс-белән яшь шөһәрләр халыкара оешмасын т-мөмкинлегә дә ачыла-Татарстанда ЮНЕС-эшләре буенча мах-комиссия төзү һәм та-үзгә итеп Чаллы шө-рен билгеләү планлаш-рыла. Мондый семинар без-республикада беренче м-тәбә үткәрелә. Анда н-нашу өчен Тольят-Мирный, Әлмәт, Тү-Кама һәм башка шө-ләрнең вәкилләре ча-рыла. Татарстан Фән-академиясе нәшрияты баш редакторы А. И. А-насыев әйтүенчә, ә-мөһим чара безнең р-публика белән ерак-һәм якындагы суве-чит ил дәүләтләре арас-дагы фәнни, эшл-ә һәм гуманитар элем-ләрне ныгытырга яр-итәр. Бу семинарны үтк-идеясен Татарстан П-зиденты да яклады. Се-минарда хөзәрләнүче-аны үткөрү өчен рес-публикада вице-президе-В. Н. Лихачев жит-легендәге оештыру ко-митеты төзелде.

Колхоз алдынгылары

Константин Арсентье-вич Данилов Андреевка авылында туып-үсә, мәк-тәпне дә шушында тәмам-лый һәм «Восход» кол-хозы товарлыклы-сөтчелек фермасына терлекче бу-лып эшкә керешә. Яшь чагында бәлки башкалар кебек үк чит җирләргә бөхет эзләргә чыгу турында да хыялланмагандыр Константин. Әмма җирдән, туган туфрагынан ае-рылмады, үз төбегендә бөхетен тапты. Хәзер Константин Арсентьевич-ның терлекчелек стажы 15 елдан артык. Елның елында хезмәттә матур уңышларга ирешә. Кыш-ларын азык цехларында эшкәртелгән азыкны аб-зарларга керте, җәйләрен җәйләүдә көтү көтә. Ул үзенең хезмәтен яратып, намус белән башкара. Константин Арсентьевич

Константин Арсентьевич Да-нилов караган сыерлар-группасы колхоз буенча беренчелекне яулады. Аның карамагындагы са-вым сыерларынан ел ба-

шынан бирле 2882 кило-грамм сөт савып алганнар.

РӘСЕМДӘ: «Восход» колхозы терлекчесе Кон-стантин Арсентьевич Да-нилов.

АЧ КҮЗЕННЕ, ДӨНЬЯ БУ!

НЛОлар, экстрасенслар, жөн-пәриләр һәм башка шуның ише нәрсәләр турындагы шуа шулы язмалар миндә һәрвакыт шик уята иде. Такташ айтмешли, миндә ике «мин» яшәде: берсе ышана, икенчесе ышанмый. Күңелдә өченче «мин» дә бар иде. Ул шушы яшкә кадәр бер генә тапқыр булса да чын мөжиза күрү теләге белән янды. Иөз тапқыр ишетүгә караганда, бер тапқыр күрүгә яхшырак бит. Беркөнне минем хыялым чынга ашты. Ниһаят, миндә ике «мин»-нең берсен жирләргә туры килде: мин аллага да, иблискә дә ышана башладым. Чит дөньялардан килеп китеп йөрүче серләр затлар, кемнәргәдер тынгылык бирми торган полтергейстлар (күренми торган жан ияләре), дөньяга икенче тапқыр туган кешеләр—барысы да, барысы да чынбарлык икән. Һәрхәлдә, мин шулай уйлыйм. Без ялгыз түгел. Җиһан нинди чиксез булса, андагы яшәү рәвешләре дә чиксез күптөрле. Нигә дип эле башка затлар безнең кебек кислород сулап яшәргә тиеш? Алар бит водород сулап та яшәргә мөмкиннәр. Биологик нигездә булу да мөһим түгел. Нинди дә булса энергия рәвешендә яшәү, бәлки күпкә кызыктырак һәм отышлырактыр да. Кемдер туктаусыз күзәтә сине, кемдер саклый сине. Кеше. Кайчан да булса, кайда да булса кылган гамәлләрен өчен жавап тотар өченме? И илаһи җиһан, чәчәкчә болын сыман искиткеч гүзәл, иркен һәм саф син. Бозыклык юлына төгәрәнгән адәмнәрне туры юлга күндер, ятим күңелләргә Иман нурын иңдерә күр.

Арча поселогында бер гайлә яши. Барысы да хатын-кызлар. Һәркайсы—экстрасенс. Безгә мәгълүм булмаган дөньяларда яшәүче затлар белән элемтәдә торалар. Фотосурәткә карап, кешенең ни белән авырганын, кай тарафта икәннән айтәләр. Алар яшәгән йортта вакыт-вакыт гәжәп хәлләр була. Җиргә төн пәрдәсе төшкән, түбәдә кызыл, зәңгәр, яшел шарлар бии башлый. Тәрәзәләрнең төсө үзгәрә. Һәркайсында әкияти сурәтләр пәйда була. Аларны фотосурәттә яисә кинотасмада гына күрәләр. Аларны фотосурәттә яисә кинотасмада гына күрәләр. Аларны фотосурәттә яисә кинотасмада гына күрәләр.

Хужалар белән якынрак танышып, Гөлчирә өбигә 90 яшь. Аның кызы Наҗия апа Саттаровага—ул белемә буенча башлангыч мәктәп укытучысы—56 яшь, хәзер ялда Роза Мөхетдинова (Саттарова) Наҗия апаның кызы, 35 яшьтә. Педагогика училищесында музы-

ка дәресләрен алып бара. Кызы Алисәгә 8 яшь. Инде кабат галәм куннаклары турындагы сөйләшүгә кайтып.

—1990 елның февралендә башланды бу хәл,—дип сөйлә Роза.—Бервакыт мин төшемдә бакча башына төшеп утырган зәңгәр шар күрдәм. Аннары мин аны өндә дә күрә башладым. Ул пәйда булуга мине курку биләп ала. Иорак тибешә ешай, кан басымы күтәрелә. Без әни белән еш кына һамаң бер үк төш күрәбез. Мондый чакта иртәнге сөгәтә өчтә чит дөнья вәкилләре белән элемтә башлана.

Бу элемтә турында без соңрак сөйләрбез. Хәзер Наҗия апаны тыңлайк. —Без бу шарларны идарә итәргә дә өйрәндек,—ди ул.—Кулыбызны сузабыз да, күңелдән генә

аларның учка кунуларын сорыйбыз. Алар килеп кунуга, үч төбә югала, анда төрле төстәге шарлар гына янып тора. Бөтен гәүдә буйлап җиңелчә ток узганын тоясың. Тора бара без кеше башып чолгап алган аураны (нурланышы) да күрә башладык. Ул төрле кешедә төрле төстә: саргылт, кызгылт, зәңгәр, кара, шәмәхә. Берәздән кызымда да, миндә дә экстрасенсор сәләт барлыкка килде. Әйтик, фотосурәткә карап, бер хатынга аның югалган иренен исән булуы, Әмма башы, ашказаны һәм үтә зарарлануы турында айттек. Тиздән аның ирен Казан юлыннан аңсыз килеш табып алдылар.

Җирле экстрасенслар сәләтләрен никадәр генә яшерергә теләсәләр дә, тиздән алар турында бөтен Арча районы белән башлый. Ярдәм сорاپ мөрәҗгәтә итүчеләр саны көннән-көн күбәя бара. Экстрасенслар берәүне дә кире бормыйлар. Контактсыз массаж сеанслары, рәсми медицина кануннарын инкар итеп, искиткеч нәтижеләр бирә. Кечкенә генә бер мисал. Яман шеш белән авырган бер хатынны, хәле өметсез дип, хастаханәдән өенә кайтаралар. Кайгыга төшкән туганлары, бәлки, бербер файдасы тияр дип. Наҗия апаны чакыралар. Һәм ни булган дип уйлайсыз? Контактсыз массажның бешенче сеансынан соң авыру хатын аякка баса.

—Хәзер без бер кешенә дә кабул итмибез,—ди Роза. Чит дөнья вәкиллә-

ре үзләре белән элемтәдә торган вакытта дөвалау белән шөгыйльләnmәскә киңәш итәләр. Бу бик күп энергияне ала икән.

Аннары ул миңа «элемент» дәфтәрен күрсәтте. Роза галәм вәкилләре белән булган һәр сөйләшүне (монда телепатия, ягни фикри элемтә күздә тотыла) шунда теркәп бара. Дәфтәр хужасының рөхсәте белән берничә диалогны укучы игътибарына тәкъдим итәм. Әмма кечкенә генә искәртмә бирү кирәктер.

Бервакыт Розага дүрт ел элек үлгән әтисе кабердә ятмыйдыр кебек тоела. Һәм ул «тегеләргә» шундый, сорау бирә:

—Минем әтием кайда? Ул үлдеме? —Нәрсәне күздә тотасың бит. —Аның рухы-тәненнән аерылдымы?

Анда ике дөнья кисешә

—Ул җирлеләр күзлә күренми торган үтә күренмәле дөньяда.

—Аңа рәхәтме?

—Аңа кире. Җиргә кайту куркынычы янамай.

—Мин әти белән очраша алырмынмы?

—Әйе.

—Кайчан?

—Сөгәтә җиткәч.

—Сез кайдан?

—Синә бу турыда беләргә иртәрәк. Вакыты җиткәч белерсең.

—Мин кеше буларак сезне канәгатьләндерәмме?

—Бөтенләй үк түгел.

—Сәбәбе?

—Синдә үзәтлек бар.

—Нинди мәгънәдә?

—Күп сорау бирергә яратасың.

—Бу, минемчә, яхшы сыйфат.

—Һәрвакыт түгел. Монда да чама белү кирәк.

—Сезгә минем нинди сыйфатларым ошый?

—Кешеләрне яратуың.

—Мин бит бөтен кешенә дә яратмыйм.

—Бу синең гаебәң түгел.

—Нигә сез мине сайладыгыз?

—Синең қилеш-килбәтәң, рухи сыйфатларың безнең таләпләргә жавап бирә.

—Мин сезнең белән очрашырга теләм.

—Барысы да сиппән тора.

—Мәсәлән?

—Синең рухи әзерлегәңнән һәм энергияңне үзгәртәп кора алуыңнан.

—Сез безгә параллель дөньяда яшисезме?

—Без сезне дә, сезгә параллель бүтән дөньяларны да өйрәнәбез.

—Минем дуслым Әлфия

сезнең белән элемтәгә керергә тели.

—Бераз көтсен.

—Күпме?

—Икәгәч ай Аны өйрәнәр өчен бераз вакыт кирәк.

1992 ел, 16 октябрь «Алар» үзләре элемтәгә керәләр.

—Җирлеләрнең 27 проценты барып чыккан кешеләр.

—Ә мин?

—Җирлеләр арасында яшәп бик тиз бозылырга мөмкин. Алардан югары тор, әмма мин-минлек чиреннән азат бул.

Күптән түгел Роза үзә Рерихның кеше рухы, укыткан педучилищәдә яшәү һәм үлем, яшәүдән соң яшәү турындагы тәғлиматын өйрәнү буенча философия түгәрәге оештыра Түбәндәге диалогның бер өлеше шуның белән бәйлә.

1992 ел, 24 октябрь.

—Син үзәң зур жаваплылык алдың. Үзәң аңлашуга омыл. Зыян китерә күрмә. Күп сөйләшмә: сүзләү магнит көченә ия. Музыка уйнаганда да уйланырга мөмкин. Кришнаит музыкасы—хакыйкәт музыкасы ул.

—Сез монда ничү?

—Икәү.

—Минем әнием бик начар йоклый. Аңа нәрсә булды?

—Флукутация—уртача зурлыктан тайпылыш.

—Нилектән?

—Аны без пространство-вакыт каналы аша алырга уйлайбыз.

Роза куркуга төшә.

Уен эш мени, әнисен алып китәргә кыеналар бит. Алып китсәләр, кайчан? «Тегеләр» бу сорауга жавап бирергә теләмиләр һәм аны йокы халәтенә кертәләр. Берничә тапқыр элемтәгә кергәч, ниһаят, чит дөнья вәкилләре аның әнисе үлчәк көнне хәбәр итәләр: 2002 ел.

Роза тагын да сораштыра. Галәм хужалары, кабат элемтәгә кергәч, шундый сорау бирә:

—2003 елда дөнья бетә дигән сүз дөрөсмә? Күп кенә күрәзәләр шушы санны атылар.

—Жавап урынына метродагы кебек озын тар коридор пәйда була. Аннары кеше башы сөгә, аннары Җир шары.

—Бәлки эле соң түгелдер?

—Жавап урынына хатынкыз кебек боргалана сыргалана узып баручы-озын чөчлө ир-ат, аннары хатынкыз сурәте. Ул төмәкесен җиргә ташлый, үк

чәсе белән изә. Димәк, жавап шундый: ирләр—хатынкыз, хатынкызлар ир-ат рәвешенә кергәч, сездән ни көтәргә кала?

Иң кызыгы шул: Роза укыганда ук космик төшләр күрә. Кечкенәдән рәсем сәнгате белән шөгыйльләнә. Олы якта ул ясаган рәсемнәр әленеп тора. Бәгъзесендә төрле планеталар, күк җисемнәре, бәгъзәләрендә—үзе белән элемтәгә керүче затлар Һәркайсының үз исеме: Леора, Тиссия—болары хатынкызлар; Ансунт, Ксант, Улисс—ир-атлар. Рәсемнәрнең гәжәп бер үзенчәлеге бар: алар нур бөркеп торалар. Озаграк карап торсаң, үзәңнәңүзәң чайкала башлайсың.

Роза шигырьләр дә яза икән.

—Миңа аларны әйтеп яздыралар,—ди ул. —Шуңа күрә аларны үземнеке дип әйтәргә дә кыенсынам. Элек мин язармын дип уйламый идем.

—Ә кайчан әйтеп яздыра башладылар?—дип сорыйм мин.

—Әни белән Мәскәүдәге Джуна курсларында укып йөргәндә миң бер төш күрдәм. Эчтәлеген сөйләп тормыйм. Уянгач, әни белән бераз сөйләшеп яттык. Яңадан бераз чәрем итим дип күзләремне йомууга, күз алдымда Высоккий сурәте пәйда булды. Үз тавышы белән шигырь укый.

Я по весенним легким травам
Иду, не думая—куда?
Пустынный дом,
печали полон,
Вдали остался навсегда.
Врагов, друзей
друзейврагов,
Надежд несбывшихся
золу

Я в ту далекую страну
В багаж с собою
не возьму.
Я по осенним жухлым травам
Иду, не думая—куда?
И растекается вода
Печальным паводком
дождя.

Сурәт юкка чыккан, мин шигырьне дәфтәргә язып куйдым.

Розаның кызы Алисә дә экстрасенсор сәләткә ия. Ул да галәм белән элемтәдә тора. Җәттә кан әйләнешен яхшырта, баш авыртуын бетерә торган күнегүләр ясау буенча махсус дәресләр алган. Алисә мәктәпкә йөрми. Биоэнергиясе көчле булганлыктан, Наҗия апа аны, район халык мәгарифе бүлегә рөхсәтә белән, өйдә укыта. Кызының биоэнергиясе башкаларга зы-

ян китерергә мөмкин.

Туксан яшьлек Гөлчирә әби дә без күрмәгәнне күрә. Тугызынчы елын сукуыр өбөкәй, намаз кылганда янында ниндидер балалар, хатын-кызлар, атлы кешеләр йөргәнә күрә. Алар аның тезләренә утыралар, башыгнан сыйпыйлар. Сурәтләр төрлесе төрле төстә—агы бар, карасы бар.

Бу йортка еш кына илебезнең төрле төбәкләрендә яшәүче экстрасенслар, уфологлар һәм парапсихологлар килеп китә. Алар Арчада ике параллель дөнья кисешә дигән фикергә килгәннәр. Наҗия апа да, Роза ханым да Мәскәүдәге уфология үзәге белән тыгыз элемтәдә торалар. Күптән түгел алар яшәгән йортта полтергейстлык күренешләре барлыкка килде. Мәсәлән, кеше югында олы якта кемнәрдер үзара сөйләшә, арлы-бирле йөрә. Алар полтергейстларның шукулларын магнитофон тасмасына яздырып алганнар. Язма Мәскәүгә экспертизага жиңбәрелгән.

Әлеге гайлә белән танышуыма мин бик шатмын. Монда акчага һәм байлыкка табынмыйлар.

—Дөньяга туган көннән башлап, без үзәбезнең рухи чисталыгыбыз турында кайгырта башларга тиешбез,—диде Роза.—Вакыты җиткәч, без барыбыз да Җирдән очып китчәкбез. Кемнәрнеңдә жаны жиденче үлчәнештәге үтә күренмәле дөньяга ашар. Корьәндә ул оңмак дип атала. Икенче бер жаннар Җир белән Күк арасында адашып йөрерләр. Бусы инде төмүт була.

Китәр алдыннан Наҗия белән Роза ханым минем сәләтләгемне тикшерделәр. Һәм бик дөрес диагноз куйдылар. Каян беләсез дисезме? Бер атна элек мин медицина тикшерүе узган идем. УЗИДа гына карала алмадым. Хәер, хәзер мин моңа мохтаж да түгел. Чөнки эчкә әгъзаларым сәләмәт икән. Наҗия апа шулай диде. Сеанс ахырында мин магнитланган булып чыктым: тәнемдә тиер әйберләр бик ансат эләнәп тора.

Менә шундый, шундый хәлләр, авылдашлар. Ышансагыз ышаныгыз, ышанмасагыз...

Сәләм белән
Заһид МӘХМУДИ.
(«Ауыл» газетасыннан.)

